

DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE
SKUPINA POSLANK IN POSLANCEV

Ljubljana, 12. junij 2009

Na podlagi 88. člena Ustave Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97, 66/00, 24/03 69/04, 68/06), 19. člena Zakona o poslancih (Uradni list RS, št. 48/92, 15/94, 19/94, 44/94, 123/04 in 90/05) in 114. člena Poslovnika Državnega zbora Republike Slovenije (Uradni list RS, št 35/02, 60/04, 64/07 in 92/07-uradno prečiščeno besedilo) vlagamo spodaj podpisani poslanci in poslanki

**PREDLOG ZAKONA O PRAVICI DO PLAČILA PRISPEVKA ZA SOCIALNO
ZAVAROVANJE SAMOZAPOSLENIM V DOMAČI IN UMETNOSTNI OBRTI,**

ki vam ga pošiljamo v obravnavo na podlagi 114. in 115. člena Poslovnika Državnega zbora Republike Slovenije.

Priloga:

- predlog zakona o pravici do plačila prispevka za socialno zavarovanje samozaposlenim v domači in umetnostni obrti
- Podpisi poslank in poslancev:
Jože Tanko
Andrej Vizjak
Marjan Bezjak
Robert Hrovat

Branko Marinič
Aleksander Zorn
Marijan Pojbič
Rado Likar
Zvone Lah
Milenko Ziherl
Danijel Krivec
Eva Irgl
Miro Petek
Jožef Jerovšek
Zvone Černač
Štefan Tisel
Ivan Grill
dr. Vinko Gorenak
Rudolf Petan
Alenka Jeraj
Janez Janša
France Cukjati

ZAKON O PRAVICI DO PLAČILA PRISPEVKA ZA SOCIALNO ZAVAROVANJE SAMOZAPOsLENIM V DOMAČI IN UMETNOSTNI OBRTI

I. UVOD

1. Ocena stanja in razlogi za sprejem zakona

Domača in umetnostna obrt ni zgolj način izdelave nečesa, ampak je pogosto nosilec vrednot, zgodovine in identitete neke skupnosti. Njihova pomembnost pa je odvisna od panoge, časa in prostora.

Proizvodnja velikega obsega in velika podjetja izpodrivajo obrti in proizvodnje manjšega obsega. Ljudje si sedaj namesto obrtniških izdelkov kupujejo mnogo cenejše industrijske proizvode. Delovni prostori v mestih so postali dragi, najemnine so visoke. Obrtniki zato opuščajo svoje delovanje in iščejo druge zaposlitve. V zahodnih družbah je obrtništvo postalo med mladimi nezaželeno. Razširila se je miselnost, da obrtne šole obiskujejo le osebe, ki niso uspele v drugih oblikah izobraževanja. Povedano, žal še posebej velja za domačo in umetnostno obrt.

Dediščino domače in umetnostne obrti je potrebno zaščititi kot narodno vrednoto in kulturno dediščino. Pri tem pa je nujna pomoč države, ki lahko največ pripomore k temu tako, da zagotavlja ugodno poslovno okolje za razvoj domače in umetnostne obrti.

2. Cilji, načela in poglobitve rešitve zakona

Poglavitna rešitev predloga zakona je pridobitev pravice do plačila prispevkov za obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje in za obvezno zdravstveno zavarovanje iz državnega proračuna za izdelovalce(ke) domače in umetnostne obrti. Pravico do plačila pridobijo tisti(e) izdelovalci(ke) domače in umetnostne obrti, katerim dohodkovni položaj ne zagotavlja normalnih pogojev za delo. Višino dohodkovnega cenusa določi vlada z uredbo. Gre za rešitev oziroma pomoč, ki je identična pomoči, kot jo imajo samozaposleni(e) v kulturi s strani države. Tudi višina pomoči je identična, saj je v predlogu zakona predlagana pomoč v višini kritja najnižje pokojninske osnove za socialno in zdravstveno zavarovanje, kot je določena v četrtem odstavku 208. člena Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju.

Poglavitni cilj predloga zakona je ohranitev domače in umetnostne obrti v Sloveniji ter zagotavljanje pogojev za njen razvoj.

Predlog zakona temelji na načelu skrbi za ohranitev kulturne dediščine in narodnih vrednot, ter na načelu socialne pravičnosti in pomoči tistim, ki jim dohodkovni položaj ne zagotavlja normalnih pogojev za delo. Normalni pogoji za delo so pri izdelovalcih oz.

izdelovalkah domače ter umetnostne obrti še posebej pomembni za Slovenijo, saj njihovi izdelki prispevajo k ohranjanju kulturne dediščine in narodnih vrednot.

3. Ocena finančnih posledic za državni proračun in druga javno finančna sredstva

Po podatkih Obrtno podjetniške zbornice (gradivo: Obrt v številkah 2008) je bilo v letu 2008 obrtnih obratov iz skupine dejavnosti Domača in umetnostna obrt 306. Od tega je bilo 291 samostojnih podjetnikov oz. podjetnic, 12 d.o.o, 2 d.d. in 1 k.d. Podati natančno število, koliko od njih je takih, ki jim dohodkovni položaj ne omogoča normalnih pogojev za delo je težko, navsezadnje tudi cenzus še ni določen, vendar pa se glede na stanje v domači in umetnostni obrti ocenjuje, da je takih večina. V kolikor bi to pravico uveljavljali vsi upravičenci(ke), bi bile posledice za državni proračun na mesečni ravni okoli 80.000 evrov. Seveda bi se ta znesek spreminjal v odvisnosti od višine bruto najnižje pokojninske osnove kot je določena v četrtem odstavku 208. člena ZPIZ-1.

Predlagani zakon nima finančnih posledic za druga javno finančna sredstva.

Sredstva za izvedbo tega zakona se bodo zagotovila v proračunu za leto 2010.

4. Prikaz ureditve v drugih pravnih sistemih in prilagojenost ureditve pravu EU

Predlog zakona ni predlagan z namenom usklajevanja s pravnim redom Evropske unije, saj le ta tega področja ne ureja.

I. Italija

Pomemben akter na področju domače in umetnostne obrti so v Italiji gospodarske zbornice. Te združujejo vsa italijanska podjetja, ne glede na panogo. Z zakonom iz leta 1993 so zbornice postale avtonomne lokalne javne organizacije, z enakim institucionalnim položajem, kot lokalne oblasti. Zbornice izvajajo različne storitve in projekte ter oblikujejo strategije gospodarskega razvoja. Krovna organizacija vseh zbornic je Zveza italijanskih zbornic za gospodarstvo, industrijo in rokodelstvo, oseba javnega prava, katere naloge so promocija, izvajanje in koordiniranje aktivnosti in storitev, ki so v interesu celotne mreže zbornic.

Zbornice se trudijo promovirati lokalne proizvode na novih trgih. S tem namenom organizirajo sejme, tekmovanja, marketinške kampanje in podobne aktivnosti. Za lažji dostop do mednarodnega trga pa malim podjetjem pomagajo pri kritju stroškov udeležbe na sejmih ali razstavah. Poleg tega nudijo različne oblike finančne pomoči za izvajanje posameznih dejavnosti. Sem sodijo ciljna posojila, investicijska posojila, subvencije in podobno.

Tudi sicer so podjetjem v Italiji na voljo različne podjetniške vzpodbude. Še posebej v bolj ruralnih področjih. Denarne pomoči vključujejo subvencije EU, subvencije centralne vlade, subvencije za regionalni razvoj ter subvencije pokrajinskih in lokalnih oblasti.

Subvencije lahko vključujejo tudi pomoč pri nakupu delovnega prostora ali opreme, nudenje poceni najema prostorov, nudenje posojil z nizkimi obrestnimi merami in davčne olajšave. Oblasti same določijo, katere panoge oz. katera podjetja bodo v določenem obdobju deležna pomoči oz. vzpodbud.

II. Nemčija

Kljub temu, da obrtna zakonodaja ne pozna pojma domača in umetnostna obrt v Nemčiji deluje zvezno združenje za umetnostno obrt (Bundesverband Kunsthandwerk) z regionalnimi podzdrženji oz. članicami. Gre za stanovsko organizacijo, ki zastopa poklicne interese članov in je strokoven sogovornik za novinarje, zbiratelje, galeriste in organizatorje razstav. Združenje združuje 1800 obrtnikov s področja umetnosti (Kunsthändler), oblikovalce in pa svobodne umetnike, zato razmejitev med obrtjo in umetnostjo ni popolnoma razvidna.

V Nemčiji za umetnostno obrt ni nobenih davčnih ugodnosti, vsi izdelki so obdavčeni po standardni davčni stopnji DDV. V luči gospodarske krize pa je vlada predlagala davčne olajšave za delovno intenzivne obrtniške storitve, a se navezujejo na popravila, ki se izvajajo pri naročniku storitve. Tudi glede državnih pomoči velja, da so praviloma namenjene podjetjem na splošno ali pa gre za posebne pomoči malim in srednje velikim podjetjem.

III. Nizozemska

Na nizozemskem ne poznajo posebne definicije za obrt. Sprejeta je bila le bolj ali manj uradna opisna definicija: "Večinoma neodvisna podjetja, ki pripadajo sektorju malih in srednjih podjetij, ki proizvajajo, montirajo, popravljajo in izvajajo storitve, z namenom ugoditi individualnim potrebam." V okviru obrti je identificirano skoraj petdeset različnih panog. Pri tem je pomembno omeniti, da skoraj 90 % vseh podjetij na Nizozemskem spada v skupino mikro podjetij, v katerih je zaposlenih manj kot 10 oseb (okoli 500.000 podjetij).

Na Nizozemskem mikro podjetij ne tretirajo drugače kot ostalih podjetij. Obstajajo posebne finančne sheme, ki podpirajo in stimulirajo zasebna podjetja. Država ponuja več vrst različnih spodbud, ki so namenjena za vsa mala in srednja podjetja. Edini ukrep, za katerega lahko rečemo, da je namenjen zgolj mikro podjetjem je pomoč samostojnim podjetnikom pri ustanavljanju podjetja.

5. Druge posledice, ki jih bo imelo sprejetje zakona

Zakon ne bo imel drugih posledic.

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen

(vsebina zakona)

Ta zakon določa pravico do plačila prispevka za socialno varnost samozaposlenim v domači in umetnostni obrti z namenom ohranitve domače in umetnostne obrti v Sloveniji ter zagotavljanjem pogojev za njen razvoj, s čimer se ohranja kulturna dediščina in narodne vrednote.

2. člen

(pomen izraza samozaposleni(e) v domači in umetnostni obrti)

Samozaposleni(e) v domači in umetnostni obrti so osebe, ki samostojno kot poklic opravljajo dejavnost domače in umetnostne obrti in so registrirani(e) pri Obrtno podjetniški zbornici v skupini dejavnosti Domača in umetnostna obrt.

3. člen

(pravica do plačila prispevka za socialno zavarovanje samozaposlenih v domači in umetnostni obrti)

Samozaposleni(e) v domači in umetnostni obrti lahko zaprosijo za pridobitev pravice do plačila prispevkov za obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje in za obvezno zdravstveno zavarovanje od najnižje pokojninske osnove za socialno in zdravstveno zavarovanje iz državnega proračuna.

Pravica iz prejšnjega odstavka se podeljuje za tri leta z možnostjo ponovnih podeljevanj.

4. člen

(financiranje socialnih pravic)

Javna sredstva za financiranje prispevkov za socialno in zdravstveno zavarovanje po tem zakonu zagotovi ministrstvo, pristojno za gospodarstvo.

O zagotavljanju sredstev iz prejšnjega odstavka v posameznih primerih odloča minister z odločbo.

5. člen

(dohodkovni cenzus)

Ne glede na določbe 3. člena tega zakona lahko upravičenec oz. upravičenka pravico do plačila prispevkov iz državnega proračuna uveljavlja samo pod pogojem, če mu oz. ji njegov oz. njen dohodkovni položaj ne zagotavlja normalnih pogojev za delo (v nadaljnjem besedilu: dohodkovni cenzus). Dohodkovni cenzus se ugotavlja na podlagi odločbe o odmeri dohodnine na letni ravni oziroma zadnjega davčnega obračuna akontacije dohodnine od dohodka iz dejavnosti, ki je bil podlaga za odločbo o odmeri dohodnine, in drugih davčnih odločb ter podatkov iz obračuna davčnega odtegljaja.

Izpolnjevanje pogojev iz prejšnjega odstavka se ugotavlja vsako leto. Dokler dohodkovni cenzus ni ugotovljen, se prispevki plačujejo kot akontacija, pri čemer ministrstvo, pristojno za gospodarstvo zahteva povračilo plačanih prispevkov, če se izkaže, da upravičenec oz. upravičenka presega dohodkovni cenzus.

Ministrstvo, pristojno za gospodarstvo, na podlagi zahtevka pridobi od pristojnega davčnega organa podatke iz prvega odstavka tega člena, potrebne za odločanje o pravici do plačila prispevkov iz državnega proračuna.

6. člen

(uredba)

Vlada v 30 dneh po uveljavitvi zakona z uredbo:

- določi višino dohodkovnega cenzusa iz prejšnjega člena,
- določi postopek priznanja pravice do plačila prispevka za socialno zavarovanje iz državnih sredstev,
- določi postopek ugotavljanja preseganja dohodkovnega cenzusa in povračila plačanih prispevkov, če se izkaže, da upravičenec oz. upravičenka presega dohodkovni cenzus.

7. člen

(končna določba)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporablja pa se od 01.01.2010.

III. OBRAZLOŽITEV

K 1. členu

Ta člen določa pravico do plačila prispevka za socialno varnost samozaposlenim v domači in umetnostni obrti.

K 2. členu

Člen določa pomen izraza samozaposleni(e) v domači in umetnostni obrti. In sicer so to osebe, ki samostojno kot poklic opravljajo dejavnost domače in umetnostne obrti in so registrirani(e) pri Obrtno podjetniški zbornici v skupini dejavnosti Domača in umetnostna obrt.

K 3. členu

Samozaposleni(e), ki so opredeljeni(e) v prejšnjem členu, imajo pravica do plačila prispevka za socialno zavarovanje. Ta pravica se podeljuje za tri leta z možnostjo ponovnega podeljevanja.

K 4. členu

Ta člen določa, da pravice iz tega zakona financira ministrstvo za gospodarstvo. O zagotavljanju sredstev v posameznih primerih pa odloča minister z odločbo.

K 5. členu

Člen določa, da so upravičeni do plačila prispevka za socialno zavarovanje samo tisti upravičenci oz. upravičenke, ki jim dohodkovni položaj ne zagotavlja normalnih pogojev za delo. Dohodkovni položaj oziroma cenzus, se ugotavlja vsako leto, in sicer na podlagi odločbe o odmeri dohodnine na letni ravni oziroma zadnjega davčnega obračuna akontacije dohodnine od dohodka iz dejavnosti, ki je bil podlaga za odločbo o odmeri dohodnine, in drugih davčnih odločb ter podatkov iz obračuna davčnega odtegljaja.

K 6. členu

V tem členu je določeno, kaj in kdaj mora vlada urediti z uredbo.

K 7. členu

Člen določa, da zakon začne veljati 15 dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporablja pa se od 01.01.2010.